

Nedbalost chovatele zvířat

Za zaviněné vytvoření podmínek, které povedou ke vzniku škody, lze považovat i nezkušenost s chovem zvířete a neznalost biologických procesů u zvířat, nedostatečná informovanost o jejich momentálním stavu apod., kdy znalost

Za zaviněné vytvoření podmínek, které povedou ke vzniku škody, lze považovat i nezkušenost s chovem zvířete a neznalost biologických procesů u zvířat, nedostatečná informovanost o jejich momentálním stavu apod., kdy znalost a zkušenost by za normální situaci zabránily situace, v důsledku které může dojít ke vzniku škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1094/2001, ze dne 28.1.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a/ S. P. a b/ P. J., obou zastoupených advokátem, proti žalovanému L. J., zastoupenému advokátem, o 68.750,- Kč, vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 13 C 306/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. ledna 2001, č. j. 9 Co 231/2000 - 51, tak, že dovolání žalovaného zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Litoměřicích rozsudkem ze dne 2. 7. 1999, č. j. 13 C 306/98 - 19, zamítl žalobu o zaplacení 68.750,- Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Za důvodný totiž neshledal uplatněný nárok žalobců, majitelů autopůjčovny C., na náhradu škody, k níž došlo na osobním automobilu tov. zn. Škoda Favorit 135 L, řízeném řidičem M. J., jenž si auto vypůjčil, při dopravní nehodě dne 15. 9. 1997 na silnici I/15 u obce Ú. tak, že kůň žalovaného do tohoto vozu vrazil a poškodil jej, v důsledku čehož žalobcům vznikla škoda dle znaleckého posudku ve výši žalované částky. Okresní soud vzal z provedeného dokazování, v jehož průběhu vyslechl účastníky řízení, svědky a provedl důkaz obsahem přestupkového spisu Policie ČR OŘ Litoměřice, sp. zn. ORLT 6-830/PDS-DI-97, za prokázané, že uvedeného dne jel žalovaný v katastru obce H. Ch. na své kobyle-huculce po polní cestě, na níž se setkal se dvěma jezdkyňmi jedoucími na mladých hřebcích. Jeden z těchto hřebců zaútočil na kobylu žalovaného a poté, co žalovaný i jezdkyň sesedli z koní, hřebec žalovaného nakopl, a při dalším ataku hřebce na kobylu se žalovanému kobyla vytrhla a před hřebcem utíkala po poli směrem k Ú. a vzápětí vběhla na silnici do jízdní dráhy osobního vozidla řízeného M. J. V důsledku střetu došlo ke zdemolování vozidla žalobců a ke zranění kobyly, která musela být utracena. Z výpovědi svědka J. a přestupkového spisu PČR, zejména z přiložené fotodokumentace, plánu dopravní nehody a protokolu o dopravní nehodě vzal soud dále za prokázané, že svědek J. řídil vozidlo na suché neznečištěné vozovce lemované po obou stranách krajnice železnými svodidly; proto nelze mít za to, že koně spatřil náhle, když k nehodě došlo po projetí mírné pravotočivé zatáčky na rovném úseku silnice. Dále bylo zjištěno, že rozhodnutím dopravního inspektorátu v L. ze dne 19. 5. 1998, sp. zn. ORLT 6-830/PDS-DI-97, byl žalovaný uznán vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. b/ přestupkového zákona a byla mu uložena pokuta ve výši 500,- Kč a povinnost nahradit náklady řízení. Toto rozhodnutí bylo k odvolání žalovaného rozhodnutím nadřízeného orgánu ze dne 12. 8. 1998 pro nepřezkoumatelnost a další

vady zrušeno a věc byla vrácena dopravnímu inspektorátu v L. k novému projednání; posléze rozhodnutím ze dne 16. 9. 1998 bylo řízení o přestupku pro zánik odpovědnosti za přestupek zastaveno. Soud prvního stupně s poukazem na ust. § 420 obč. zák. dovodil, že žalobci neprokázali porušení povinnosti ze strany žalovaného vyplývající ze zák. ČNR č. [12/1997](#) Sb. a z § 60 odst. 5 vyhl. č. [99/1989](#) Sb., o pravidlech silničního provozu, ve znění pozdějších předpisů, ani že žalovaný neučinil vše potřebné k tomu, aby své kobyly zabránil v pobíhání bez dohledu po veřejné komunikaci. Podle jeho názoru totiž žalovaný za stavu, kdy splašení jeho kobyly zavinili další koně, takovou situaci nemohl předpokládat, navíc, když o koních huculech je obecně známo, že jde o koně snadno ovladatelné. Kromě toho lze předpokládat - a to i za stavu, kdy Policie ČR nezjistila vinu řidiče auta, jak z obsahu přestupkového spisu vyplývá - že i řidič J. dopravní nehodu spoluzavinil, neboť nepřizpůsobil jízdu stavu a povaze vozovky a nezastavil na vzdálenost, na níž měl rozhled. Okresní soud dospěl k závěru, že ke škodě došlo „ze zvláštních příčin bez zavinění žalovaného, který učinil vše proto to, aby svého koně udržel a uklidnil“.

K odvolání žalobců Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 12. 1. 2001, č. j. 9 Co 231/2000 - 51, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobcům 68.750,- Kč, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně, řízení doplnil opakovaným výsledkem svědka M. J. a výsledkem svědka M. J., majitele jednoho z hřebců, na němž uvedeného dne jela jedna z jezdkyň. Vycházejí z ust. § 415 a § 420 obč. zák., podle nichž je odpovědnost chovatele za škodu způsobenou chovným zvířetem třeba posuzovat, dospěl na rozdíl od soudu prvního stupně k závěru, že žalovaný porušil prevenční povinnost vyplývající z ust. § 415 obč. zák. tím, že umožnil svému koni volný pohyb bez dozoru, neboť právě v důsledku toho došlo ke střetu zvířete s osobním automobilem žalobců a ke vzniku škody na vozidle. Podle názoru krajského soudu se žalovanému nepodařilo prokázat, že škodu nezavinil (§ 420 odst. 3 obč. zák.). I když měl žalovaný s chovem kobyly - huculy malé zkušenosti, neboť ji vlastnil jen krátkou dobu, a ke splašení tohoto zvířete došlo v důsledku chování jiného koně - hřebce, žalovaný měl a mohl předpokládat, že dojde-li k setkání kobyly s hřebcem (které ostatně znal a věděl o nich, že nejsou kastrování, jak bylo zjištěno z výpovědi M. J.) může dojít k „nepřiměřenému chování zvířat“, a měl být na takovou situaci teoreticky i prakticky připraven tak, aby ji zvládl. Pokud se totiž někdo rozhodne k chovu zvířete, je třeba, aby se seznámil se vším, co s chovem souvisí, a je povinen se vždy postarat o to, aby předcházel možné škodě způsobené zvířetem a plnil tak svou preventivní povinnost danou zákonem. V daném případě si však žalovaný počínal nedbale, neboť se neodůvodněně spoléhal na to, že situaci zvládne a že k útoku hřebce na jeho kobylu nedojde. Odvolací soud proto uzavřel, že žalovaný vznik škody na vozidle žalobců zavinil z tzv. vědomé nedbalosti, a je tudíž za její vznik odpovědný. Naproti tomu řidič automobilu, který jel po silnici ve svém jízdním pruhu rychlostí „umožňující mu dopravní předpisy v daném místě“, neporušil „žádné předpisy“. Ztěží totiž lze po takovém řidiči požadovat, aby za situace, kdy proti němu vyběhnou dva koně ze zatačky na silnici, případné škodě na automobilu zabránil; proto krajský soud na straně řidiče vozidla žádné spoluzavinění na vzniklé škodě neshledal. Při stanovení výše škody odvolací soud vycházel ze znaleckého posudku předloženého žalobci v přestupkovém řízení, proti němuž žalovaný v řízení nevznesl žádné námitky.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, v němž odvolacímu soudu vytká, že neprovedl důkaz obsahem protokolu o dopravní nehodě, plánkem a fotodokumentací dopravní nehody, které jsou součástí přestupkového spisu Policie ČR, že řízení nedoplnil znaleckým posudkem z oboru silniční dopravy a že znalecký posudek o výši škody předložený žalobci v přestupkovém řízení (jehož závěry žalovaný nezpochybnuje) hodnotil podle § 127 o.s.ř. a nikoliv jako důkaz listinný podle § 129 o.s.ř. Dovolatel dále nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že předmětnou dopravní nehodu nezavinil řidič vozidla, nýbrž žalovaný jako chovatel koně, s kterým se vozidlo střetlo, aniž se

soud zabýval otázkou „porušením jakých pravidel silničního provozu měl žalovaný tuto nehodu zavinit“. Poukazuje na zjištění učiněná již soudem prvního stupně, ze kterých vyplývá, že v daném případě se nejednalo o případ náhlého vběhnutí koně do vozovky ze strany na vzdálenost, na níž by řidič již nebyl schopen reagovat, a z toho dovozuje porušení povinností uvedených v § 5, § 7 a § 16 vyhl. č. [99/1989](#) Sb., o pravidlech silničního provozu, ze strany řidiče automobilu J., kterých se dopustil tím, že jel nepřiměřenou rychlostí a vozidlo nezastavil na vzdálenost, na kterou měl rozhled, v důsledku čehož došlo ke střetu s jedním z koňů běžících v protisměru po silnici směrem na Ú. Naproti tomu žalovaný v řízení prokázal, že žádnou právní povinnost neporušil a že nezanedbal potřebný dozor nad chovným zvířetem, neboť kobyla se z jeho moci dostala za situace, kterou nemohl předvídat, ani jí zabránit, a z jeho dozoru se vymanila náhodou, ke které zaviněně nevytvořil podmínky. Ani jeho dosavadní zkušenosti jako chovatele neumožňovaly dovodit závěr, že měl chování cizího hřebce předvídat, neboť o něčem podobném dosud nikdy neslyšel ani nečetl. Žalovaný tudíž postupoval tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku škody a proto za ni neodpovídá. Kromě toho v řízení nebyla zjištěna příčinná souvislost mezi zaviněným porušením právní povinnosti ze strany žalovaného a vznikem škody na vozidle žalobců. Dovolatel navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby mu věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1.1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o.s.ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a/ o.s.ř., není opodstatněné.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu ust. § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Podle § 420 odst. 3 obč. zák. odpovědnosti se zprostití ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

Předpokladem vzniku obecné odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. je protiprávní úkon, tj. jednání, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetková újma) a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce a vznikem škody. Zavinění se předpokládá, avšak za podmínek ust. § 420 odst. 3 obč. zák. se škůdce může odpovědnosti zprostit.

Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická (či právnická) osoba skutečně jednala (případně opomenula jednat), a tím, jak jednat měla, aby dostála svým povinnostem. Vedle porušení povinnosti zákonné a smluvní zákon ukládá v ustanovení § 415 obč.

zák. obecnou povinnost (tzv. generální prevence) každému počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku a na jiných hodnotách. Je tedy obecnou povinností každého počínat si v konkrétní situaci natolik pozorně a obezřetně, aby nezpůsobil škodu jinému. Nedodržení této povinnosti je rovněž porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 obč. zák. Dopustila-li se fyzická osoba (či právnická) osoba jednání odporujícího povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám (§ 415 obč. zák.), je splněn jeden ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu ve smyslu § 420 obč. zák., neboť i samotné jednání v rozporu s § 415 obč. zák. je porušením právní povinnosti. Protiprávnost se nepředpokládá, nýbrž musí být poškozeným prokázána, stejně jako vznik škody a existence příčinné souvislosti (kauzálního nexu) mezi porušením právní povinnosti jako příčinou a vznikem škody.

Z těchto zásad je třeba vycházet i v případě, že škoda byla způsobena domácími chovanými zvířetem. I zde platí obecně předpokládané zavinění s možností vyvinění se ve smyslu ust. § 420 odst. 3 obč. zák., jestliže občan jako chovatel, který zvíře živí, opatruje a má nad ním dozor, prokáže, že škodu nezavinil (např. že si ji způsobil sám poškozený anebo třetí osoba, nebo že vznikla náhodou, pokud k uplatnění této náhody sám zaviněně nevytvořil podmínky (srov. R 5/1981 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolací soud se ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že v daném případě jsou splněny předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu vzniklou autopůjčkovně žalobců na jejich automobilu ve smyslu ust. § 415 a § 420 odst. 1 obč. zák. Za stavu, kdy bylo prokázáno, že uvedeného dne pobíhal kůň žalovaného volně bez jeho doprovodu po veřejné komunikaci (silnici), nelze než souhlasit s názorem krajského soudu, že žalovaný porušil prevenční povinnost zakotvenou v ust. § 415 obč. zák., neboť jako majitel koně si nepočínal tak, aby se kůň nezaběhl na silnici a aby chováním jeho zvířete nedošlo ke škodě na zdraví a majetku jiného; již tím je z občanskoprávního hlediska dáno protiprávní jednání (opomenutí) žalovaného podle ust. § 420 odst. 1 obč. zák. Forma prevenčního opatření směřujícího k tomu, aby žalovaný měl náležitý dozor nad svým koněm, záležela jen na žalovaném jako jeho chovateli s tím, že měl předpokládat a předvídat i reakci zvířete v kritické situaci.

Správný je i závěr odvolacího soudu, že mezi porušením právní povinnosti ze strany žalovaného a škodou vzniklou žalobcům je dána existence příčinné souvislosti, neboť hlavní a jednoznačnou bezprostřední příčinou škody na předmětném automobilu bylo protiprávní jednání (opomenutí) žalovaného spočívající v jeho nedostatečném dozoru nad jeho kobyloou, která volně bez doprovodu pobíhala po veřejné komunikaci, kde čelně narazila do jedoucího osobního automobilu řízeného řidičem J., čímž došlo ke vzniku škody.

Ustanovení § 420 odst. 3 obč. zák. vykládá teorie i soudní praxe tak, že znění zákona vyjadřuje zásadu předpokládaného (presumovaného) zavinění; škůdce tedy musí prokázat, že vzniklou škodu nezavinil (vyvinění neboli exkulpce), a to ani z tzv. nevědomé nedbalosti; nestačí, že prokáže, že učinil vše podle svých subjektivních schopností a znalostí. Kritérium tohoto hodnocení musí být objektivní, tedy rozhodující musí být míra úsilí, kterou je možno požadovat od každého občana. Toto měřítko přitom musí být aplikováno konkrétně (tedy s přihlédnutím k určité situaci) a diferencovaně. Zavinění bývá definováno jako psychický vztah škůdce k vlastnímu protiprávnímu jednání a ke škodě. Tento vztah je vyjádřen buď jako přímý nebo nepřímý úmysl nebo jako vědomá nebo nevědomá nedbalost. Presumpce zavinění se týká pouze nedbalosti, při níž vůle nesměřuje ke škodlivému výsledku; při vědomé nedbalosti škůdce neprojevil dostatečné úsilí k zamezení vzniku škody, při nevědomé nedbalosti nepředvídal možnost způsobení škody, i když měl. U vědomé nedbalosti jde

tedy o to, že škůdce věděl o možnosti způsobení škody, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že škodu nezpůsobí. Nevědomá nedbalost předpokládá, že škůdce nevěděl, že může způsobit škodu, ačkoli to vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit i v tom, žalovanému se v řízení nepodařilo prokázat, že škodu nezavinil (§ 420 odst. 3 obč. zák.). S ohledem na okolnosti posuzovaného případu je nutno dovodit, že žalovaný jako chovatel koně, i když nevěděl, že se jeho kobyla při setkání s hřebcem může vymknout jeho doзору a stát se neovzdrádnou a způsobit případně škodu, to vědět měl a mohl. Proto dovolací námitka žalovaného, že kobyla se z jeho moci dostala za situace, kterou nemohl předvídat ani jí zabránit, a že se z jeho doзору vymanila náhodou, ke které zaviněně nevytvořil podmínky, není důvodná. Vytvořením podmínek v daných souvislostech totiž neznamená jen náhodné setkání kobyly s hřebcem, při němž může dojít k případnému ataku zvířat, nýbrž např. i nezkušenost s chovem koně, neznalost biologických procesů u zvířat, nedostatečná informovanost o jejich momentálním stavu apod., kteréžto nedostatky by chovateli koně měly případně zabránit v tom, aby se svým zvířetem vyjížděl na veřejné prostranství mezi obcemi, kde k setkání s jinými zvířaty a event. též k jejich reakci v kritické situaci může dojít.

Dovolací soud se rovněž ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že žalovaný neunesl důkazní břemeno ani ohledně jeho tvrzení, že škodu nezavinil z důvodu, že ji způsobil řidič automobilu M. J., neboť tato tvrzení žalovaného nebylo v řízení prokázáno žádným z provedených důkazů. Jen ze samotné okolnosti, že v posuzované věci se nejednalo o případ náhlého vběhnutí koně do vozovky ze strany silnice do jízdní dráhy jedoucího automobilu, nelze dovozovat porušení povinností uvedených ve vyhl. č. [99/1989](#) Sb., o pravidlech silničního provozu, ve znění pozdějších předpisů, ze strany řidiče automobilu J., což ostatně nevyplývá ani ze spisu dopravního inspektorátu Policie ČR, jenž předmětnou dopravní nehodu vyšetřoval.

Nelze proto než uzavřít, že dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. naplněn nebyl, neboť odvolací soud na danou věc správně aplikoval ust. § 415 a § 420 obč. zák., která též správně v souladu se zákonem i ustálenou judikaturou vyložil.

Podle § 120 odst. 1 o.s.ř. účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede. Nedůvodně proto dovolatel krajskému soudu vytýká, že řízení nedoplnil znaleckým posudkem z oboru silniční dopravy, neboť žalovaný provedení tohoto důkazu k prokázání svých tvrzení před soudem prvního stupně ani v odvolacím řízení nenavrhl, jak z obsahu spisu vyplývá.

Správná není ani výtká dovolatele, že odvolací soud neprovedl důkaz obsahem protokolu o dopravní nehodě, plánkem a fotodokumentací dopravní nehody, které jsou součástí přestupkového spisu Policie ČR, neboť tyto důkazy byly provedeny již v řízení před soudem prvního stupně a odvolací soud z nich při svém rozhodování vycházel.

Za stavu, kdy žalovaný v odvolacím řízení uvedl, že proti znaleckému posudku o stanovení výše škody na předmětném vozidle vyžádaném žalobci před zahájením řízení nemá žádné námitky a že s vyčíslenou výší škody souhlasí, neměl odvolací soud důvod k tomu, aby řízení doplňoval dalším znaleckým posudkem. Žalovaným tvrzená okolnost, že odvolací soud tento posudek hodnotil podle §

127 o.s.ř. (a nikoliv jako důkaz listinný podle § 129 o.s.ř.) z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu nevyplývá.

Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad uvedených v ust. § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadou řízení, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalovaného podle § 243b odst. 1 o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)